

Az élelmiszer-rendszerek egyrésztől maguk is okozói az éghajlatváltozásnak, ugyanakkor kulcsszerepük van a probléma megoldásában is. Átalakításuk jelentősen mérsékelheti az üvegházhatású gázok kibocsátását, és egyben társadalmi, egészségügyi, gazdasági és környezeti előnyöket is teremt.

A helyi és regionális kormányzatok számára megfogalmazott, a klímasemlegesség és az élelmiszerbiztonság közötti összefüggések kezelését segítő főbb ajánlásokat részletesen kifejtve és kontextusba helyezve a **'Balancing the Plate and the Planet: a Policy Brief for Achieving Food Security and Climate Neutrality'** című szakpolitikai összefoglaló hosszabb változata mutatja be olyan európai városok példáin keresztül, mint Aarhus és Budapest.

1. HOGYAN ILLESSZÜK AZ ÉLELMÉSZBIZTONSÁGI ÉS KLÍMACÉLOKAT A NEMZETI ÉS UNIÓS SZAKPOLITIKAI PROGRAMOKBA?

AZ UNIÓS SZAKPOLITIKÁNAK:

- **Erősítenie kell a kapcsolódást az Európai Klímátörvény és az élelmiszerbiztonság között,** biztosítva, hogy az élelmiszerrendszerek prioritásai a klímacelekvési tervek központi elemei legyenek.
- **Támogatnia kell a városokat az élelmiszer-rendszerek átalakításában,** innovatív intézkedések finanszírozásával és a bevált gyakorlatok kiterjesztésével Európa-szerte.
- **Világos iránymutatásokat kell kialakítania a nemzeti kormányzatok számára,** hogy az élelmiszerrendszerek átalakítását a klímasemlegességi célokhoz lehessen illeszteni.

A NEMZETI KORMÁNYZATNAK:

- **Elő kell írnia azon táplálkozási irányelveknek való szigorúbb megfelelést,** amelyek előmozdítják a klímabarát étkezési szokásokat, és biztosítania kell ezen irányelvek összhangját a közbeszerzési minimumkövetelményekkel.
- **Olyan nemzeti stratégiákat kell kidolgoznia az élelmiszerbiztonság érdekében,** amelyek egyensúlyt teremtenek az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás, a biológiai sokféleség megőrzése, valamint az élelmiszerrendszerek hosszú távú ellenállóképessége között.
- **Elő kell segítenie az olyan köz- és magánszféra partnerségeket (PPP),** amelyek támogatják a fenntartható élelmiszer-termelés innovációját, beleértve a környezeti fenntarthatóságot előtérbe helyező földhasználati stratégiákat is.
- **Többszintű kormányzási struktúrát kell kialakítania,** hogy megteremtse a nemzeti és a helyi kormányzatok közötti célirányos együttműködés intézményi feltételeit.

2. HOGYAN TEREMTSÜK MEG A RUGALMAS ÉS TÁMOGATÓ ÉLELMISZER-BESZERZÉSI POLITIKA FELTÉTELEIT?

AZ UNIÓS SZAKPOLITIKÁNAK:

- **A közbeszerzési szabályokat úgy kell átalakítani,** hogy a klímabarát és fenntartható élelmiszerek beszerzése elsőbbséget élvezhessen a közintézményekben (pl. iskolákban, kórházakban, önkormányzati szolgáltatásoknál).
- **EU szinten kell ösztönöznie azon városokat,** amelyek közbeszerzési stratégiáikba beépítik a fenntartható élelmiszer-beszerzést.
- **Felül kell vizsgálnia az EU közbeszerzési irányelveit,** hogy a helyi beszerzők előnyben részesíthessék azon helyi, szezonális termékeket, amelyek szigorúbb környezeti és társadalmi követelményeknek felelnek meg.

A NEMZETI KORMÁNYZATNAK:

- **Olyan nemzeti szabályozási keretet kell kialakítania,** amely lehetővé teszi az önkormányzatok számára, hogy helyi, fenntartható élelmiszert szerezzenek be, anélkül, hogy a versenyszabályok korlátoznák őket.
- **Pénzügyi és logisztikai támogatást kell nyújtania a helyi Élelmiszer-politikai Tanácsok (FPC-k) számára,** hogy azok hidat képezzenek a termelők, kutatók, döntéshozók és fogyasztók között.
- **Be kell építeniük a nemzeti és helyi élelmiszer-rendszer prioritásait a nemzeti klímatervekbe,** figyelembe véve a klímabarát közbeszerzést és a rövid ellátási láncokat.

3. HOGYAN IRÁNYÍTSUK A KÖZPÉNZEKET A FENNTARTHATÓ ÉS ALTERNATÍV ÉLELMISZERTERMELÉS FELÉ?

AZ UNIÓS SZAKPOLITIKÁNAK:

- **A közpénzek elosztását** (pl. a Közös Agrárpolitika keretében) úgy **kell irányítani**, hogy azokkal a növénytermesztési és regeneratív mezőgazdasági gyakorlatokat ösztönözze, a nagyüzemi, intenzív és iparszerű állattenyésztéssel szemben.
- **Pénzügyi mechanizmusokat kell bevezetnie** azon gazdák támogatására, akik áttérnek az élelmiszernövények termesztésére és a fenntartható földművelési gyakorlatokra.
- **Biztosítani kell a fenntartható módon működő termelők számára a tisztességes piaci feltételeket azzal**, hogy a támogatások kiosztásába beépíti a környezeti és társadalmi hatásokra vonatkozó elvárásokat.

A NEMZETI KORMÁNYZATNAK:

- **Nemzeti szintű finanszírozási programokat kell bevezetnie**, amelyek kiegészítik az uniós támogatásokat az alternatív élelmiszertermelési modellek ösztönzése érdekében.
- **Technikai és pénzügyi támogatást kell nyújtaniuk a gazdáknak**, különösen a kistermelőknek, ha azok regeneratív mezőgazdasági, fenntartható mezőgazdasági gyakorlatokat alkalmaznak, illetve alternatív fehérjeforrású takarmányt természetnek.
- **Össze kell hangolnia a nemzeti táplálkozási irányelveket a támogatási rendszerekkel**, hogy a növényi alapú élelmiszertermelés ösztönzésén keresztül népszerűsítse a klímabarát étrendeket.

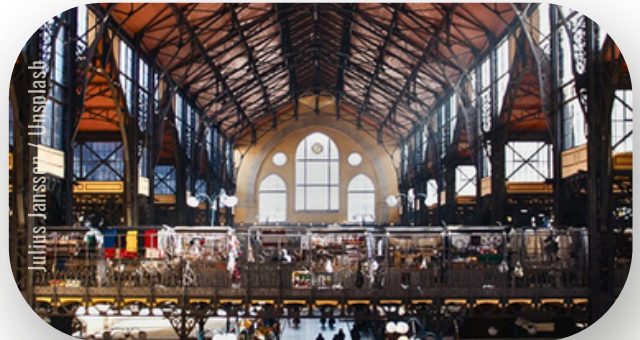
AZ UNIÓS SZAKPOLITIKÁNAK ÉS A NEMZETI KORMÁNYZATNAK EGYARÁNT:

- **Dedikált forrásokat kell biztosítani** a városi élelmiszezbiztonsági és fenntarthatósági projektek számára, különösen azokban a városokban, amelyek nem jogosultak vidékfejlesztési támogatásokra. Ezen forrásoknak támogatniuk kell a városi mezőgazdaságot, az élelmiszermentő programokat, az élelmiszer-feldolgozó vállalkozásokat, valamint a közösségi alapú élelmiszerkezdemenyezéseket, amelyek hozzájárulnak az élelmiszezbiztonsághoz és a klímacélok eléréséhez. A helyi élelmiszerstratégiák végső soron a nemzeti élelmiszezbiztonsági célokat is erősítik.
- **Csökkenteniük kell a gyümölcsök és zöldségek áfáját**, valamint egyértelműbb definíciókat és tanúsítási rendszereket kell létrehozniuk a helyi és fenntartható élelmiszerekre vonatkozóan, hogy támogassák a kistermelőket és előmozdítsák az egészségesebb étrendet.

„Dánia intenzív mezőgazdaságra épülő gazdasága nagy terhet ró a földhasználatra, komoly fenyegetést jelentve a biológiai sokféleségre és a talaj egészségére. Szükség van arra, hogy túllépjünk a kizárólag csak a hatékonyságra és terméshozamra irányuló szemléleten, és olyan működésre álljunk át, amely tudatosan figyelembe veszi a biológiai sokféleséget és az élelmiszerrendszerek ellenállóképességét is.”

Dan Kristian Kristensen, projektvezető a Food Systems in Climate Plan projektben (Élelmiszerrendszerek a Klímatervben)
Aarhusi Önkormányzat, Műszaki Osztály

„Budapestnek megvannak a megfelelő alapjai ahhoz, hogy átalakítsa élelmiszerrendszerét, és rendelkezik az ehhez szükséges infrastruktúra nagy részével is. Ugyanakkor a szakpolitikai reformokhoz és azok finanszírozásához elengedhetetlenek a nemzeti és uniós támogatások, hogy a meglévő erőforrások jobb kihasználásával változásokat tudjunk elérni például a városi kertek és zöldítési kezdeményezések terén, vásárcsarnokainkban és piacainkon, a köztétkezés fejlesztésében, valamint az éhezéssel, szegénységgel és lakhatással foglalkozó szociális intézményeinkben.”

Kinga Lőcsei-Tóth, Budapest Főpolgármesteri Hivatal, Klíma- és Környezetügyi Főosztály, főosztályvezető-helyettes